



1. Rous / Joh. Reinh. / diff. de serpente se-
ductore non naturali sed solo diuicolo
iend 1712.
2. — diff. de vario Mosis in Montem Sinai
arsensu, iend 1716.
3. — diff. de iudaea reburgestis et
miraculis Christi clara, iend 1733.
4. — diff. de veris Petatoris Jesu Christi
requisitis, iend 1733.
5. Rurmeyer J. Mich. Christ. / diff. de Ara-
ne, viro sancto, tribus Levi, typo
Christi, Gryphidum 1738.
6. Bauerbreij / Joh. / diff. de Deo uno et
trino 1648.
7. Schackeri J. Dav. / diff. de septem Spi-
ritibus a Joh. Theologo celebratis
Lipsia 1736.
8. Schelzuiz / J. Sam. / diff. de dono fidei
iustificantis, 1739.

1. 4
28
I. M. I.
DISPVATIO INAUGVRALIS THEOLOGICA
DE

**ECCLESIA
ERRORE IMMUNI**

QVAM
PRAESIDE

**GEORGIO FRIDERICO
SCHROEERO**

SS. THEOL. DOCTORE PROF. PVBL.
H. T. ORDINIS SVI DECANO ET ALVMN. REG.
ELECTOR. EPHORO

**PRO LICENTIA
SVMMOS IN THEOLOGIA HONORES
CONSEQVENDI**

HORIS ANTE ET POST MERIDIEM STATIS

AD D. I. IVL. c. 15 15 cc XXVI.

IN AVDITORIO MAIORI

PVBLICE DEFENDET

M. CHRISTOPH. LVDOV. Stieglitz

LIPSIENSIS

S.S. THEOL. CANDIDAT. ET AD DIV. VENCESLAI
APVD NVMBVRGENSES ARCHI-DIACONVS.

WITTENBERGAE, LITERIS VIDVAE GERDESTAE.

§. I.



cclesia Romana, quam nullis erroribus implicari putant Dissidentes, res est, omnium Pontificiorum confessione, laudata, sed magna de vocis, *Ecclesiae*, significatione inter Pontificios celeberrimos est dissensio. *Sola Ecclesia*, ait *Tostatus Alphonsus T. IX. Oper. P. 1. in Matth. p. 27.* *universalis, quam vocat universitatem fidelium, per totum orbem diffusam, non potest errare in his, quae ad fidem pertinent. Hoc declarat Apostolus Ephes. 4. dicens, quod Christus dedit in Ecclesia quosdam Apostolos, alios Prophetas etc. Ideoque tenemur simpliciter stare doctrinae istorum, et ita non erimus fluctuantes, sicut parvuli, nec decipiemur ab haereticis.* Nos quoque existimamus, in nullum errorem induci Christianos, qui Verbum, a Prophetis, Evangelistis & Apostolis conscriptum, ducem & lucem sequuntur; ab hac vero sententia aliena est Romana Ecclesia & *Bellarminus*, qui *Tom. II. Oper. l. 3. de Ecclesia militante c. 14. p. 148.* ait: *Cum dicimus, Ecclesiam non posse errare, id intelligimus, tam de universitate fidelium, quam de universitate Episcoporum;* homines autem, quos vocat fideles, *statuit esse sub regimine Pastorum, ac praecipue unius Christi in terris Vicarii, Romani Pontificis, c. 2. l. alleg. p. 108. & Becanus l. 1. Manual. c. 4. §. 6.* ait: *Debent Christiani adhaerere illi parvi, quam tenet Romanus Pontifex.* Hi, fideles nullo errore duci, arbitrantur, si se, suasque sententias ad voluntatem Doctorum, speciatim **R**mani

mani Pontificis, confirmant. Hinc, missis fidelibus, quaeritur, an Romana Ecclesia, quae constat ex Doctoribus, Pontifice scilicet Romano, Ecclesiae Romanae capite, ceterisque Episcopis, non possit errare? Concilium universale in errorem rapi, pernegarunt Doctores pontificii, qui, Concilium supra Papam esse, statuerunt. De qua re tempore Concilii Pisani, Constantiensis, Basiliensis, Florentini et Lateranensis quaestio agitata est. *Tostatus T. II. Oper. P. 1. in Exod. p. 250.* dicit: *Tota Ecclesia errare non potest, aut totum Concilium, quia Spiritus S. ibi adest: tamen summus Pontifex, in quantum unus iudex, errat aliquando, quia non cognoscit omnia, licet dicatur, habere omnia iura in scrinio pettoris.* Hanc opinionem, teste Bellarmino, fecerunt suam Cardinalis Cameracensis, Gerson, Jacobus Almainus, Nicolaus Cusanus, Florentinus. Jansenius quidem cum Theodoro Simone de infallibilitate Papae disputavit, eamque verbi tueri conatus est, vid. *Leydeckeri Histor. Jansenismi p. 69.* seque & omnes, quos conscripsit, libros iudicio Ecclesiae subiecit. Vid. *Tom. II. August. l. 1. de statu purae naturae c. 1. p. 682.* Verum Antonius Moraines in *Anti-Jansen. disp. 1. Sect. 6. p. 14.* Jansenistas ideo criminis reos fecit, quia Lutherum sunt sequuti, & a Papa, qui Jansenium errorum condemnavit, ad Concilium provocarunt. Sorbona, cujus verba refert Thomas Stegerus, eo tempore improbavit has Gabrielis Druetti theses & sententias: *Christus S. Petrum, ejusque successores, summa supra Ecclesiam autoritate donavit. Concilia generalia ad extirpandas haereses, schismata & alia incommoda tollenda esse utilia, non tamen absolute necessaria, & hanc de illis tulit sententiam: Doctrina Facultatis non est, quod Summus Pontifex sit supra Concilium oecumenicum. Facultatis dogma non est, quod Summus Pontifex, nullo accedente Ecclesiae*

con-

consensu, sit infallibilis. Et in hac sententia alios quoque in Gallia Doctores mansisse, probatur testimonio *Collection. Varior. Tractat. in quibus praecipuae controversiae inter Romanum Pontificem & Ecclesiam Gallicanam de auctoritate Papae & politica potestate agitantur.* Horum quoque iudicio steterunt *Quesnellii* & alii *Quesnellii* Admiratores, qui *Unigenitum*, auctoritate Papae, *Clementis XI.* confirmatum, repudiarent. *Quesnel.* in N. T. Act. 15, 2. ait: *Die Kirche muß über die Wahrheiten des Glaubens den Ausspruch thun, iudicem autem sententiarum Theologicarum putavit esse Concilium.* Nam his verbis: *Concilium, oder Versammlung der Gläubigen wegen der Ceremonien des Gesetzes, complectitur omnia, quae capit. 15. Act. ante oculos ponuntur: & cap. 18. Matth. v. 20. his verbis explicavit: Was vor Ehrerbietung ist man nicht den Conciliis schuldig, wo die ganze Kirche in ihren Hirten versammelt ist, zu Erleuterung der Wahrheit &c. Blind sind die, welche ihre Meinungen der Meinung so heiliger Versammlungen vorziehen, oder gleich achten; nec aliud Ecclesiae coluit caput, quam Jesum Christum.* Nam Col. 2, 19. p. 1324. ait: *Kein ander Haupt, kein ander Mittler, an dem man genug haben könne, als den, o Jesu mein Herr.* Episcopi, ceterique Doctores, qui alienos ab *Unigenito* habent animos, Concilium universale de doctrina *Quesnellii* & *Unigeniti* Papae constituerunt iudicem. Sed major illorum est numerus, qui majorem auctoritatem Papae, quam Concilio universali, tribuunt. *Haec propositio, ait Bellarminus c. 17. l. 2. de Concil. auctoritate p. 95. Summus Pontifex simpliciter & absolute est supra Ecclesiam universam, & supra Concilium generale, ita ut nullum in terris supra se iudicium agnoscat, est fere de fide.* Hinc Concilium, ait *Canus l. 5. de Aut. Concil. c. 4. p. 246. generale, quod autori-*

*tate Pontificis nec congregatum, nec confirmatum est, errare in fide potest. Concilium generale, etiam congregatum Romani Pontificis auctoritate, errare in fide potest. Fide catholica, ait Bellarminus l. 2. de Concil. auctoritate c. 2. p. 53. tenendum est, Concilia generalia, a summo Pontifice confirmata, errare non posse, nec in fide, nec in moribus. Hanc propositionem, dicit Canus l. cit. p. 248. ita exploratam habere opus est, ut, ejus contrariam haereticam esse, credamus. Sed haec doctrina non potest vocari Catholica. Nam Luifius Turrianus disput. in secundam secundae Thomae 16. Dub. 1. p. 202. aliqui, inquit, Pontificii asserunt, Pontificem cum Concilio generali non posse errare, bene tamen solum, Gerson scilicet, Almagus, Castro, Adrianus. Hi enim summam auctoritatem tribuunt Concilio, & putant, Papam non errare, quia Concilium universale erroribus non coecatur; illi vero statuunt, Concilium universale non errare, quia summa Papae auctoritas, quae falli nequit, omnem errorem evellit Concilio. Nam Pontifex Romanus, ait Gregorius de Valentia. T. III. Commentar. Theologic. disp. 1. q. 1. punct. 7. & hujus quaest. 5. p. 237. est is, in quo, tanquam in Divi Petri successore & totius Ecclesiae capite, auctoritas infallibilis residet. Omnesque Pontificios, qui hanc opinionem aucupati sunt, omnia Papae, nihil vero Concilio universali, tribuere, probant concilia particularia, quibus Papa, confirmatis Concilii sententiis, tantam adjicit auctoritatem, ut decreta istorum a nullo Pontificio in dubium possint vocari. Hi Pontificii, quasi in partes divisi, quaesiverunt: An errare possit Papa, sine suffragiis Conciliorum de doctrinae Christianae capitibus dicens sententiam? Papam posse errare, statuerunt *Testatus* Part. II. *Defensorii* cap. 30. p. 45. & alii. Papa, inquit; frequenter errat ex ignorantia & fert iniquam sententiam. Non tantum acci-
dentia*

dementia & particularia, factaque humana Papa ignorat, sicut quilibet alius simplex homo, sed etiam circa fidem potest Papa ignorare et errare, & effici haereticus, aliquando per ignorantiam, aliquando per aliam affectionem. Sic patet in Decret. distinct. 40. cap. si Papa deprehenditur a fide devius, deponitur. A Papa ad Concilium non provocassent, neque majorem Concilio, quam Papae, auctoritatem tribuissent multi Pontificii celebres, nisi, fraude diaboli, opinionibus hominum, & mente, ad peccatum proclivi, Papam posse in multos errores rapi, existimassent. Papam posse errare, nullus negare potest Pontificius, qui, Papam haereticum posse fieri, atque deponi, non inficiatur. vid. Arriaga Tom. V. disput. theol. Tract. de fide divina disput. 7. p. 118. Qvi auctoritatem Papae tueri conantur Pontificii, Papam, personam privatam, quam errare posse, non eunt inficias, distinguunt a Persona publica. Pontificem in rebus, ait Gregorius de Valentia, l. alleg. p. 310. omnino controversis, hoc est, non satis expresse in Ecclesia compertis ac determinatis, qui dicunt, desinere posse, ut personam publicam, errorem, re ipsa contra fidem, errant ipsi in fide gravissime. Potest autem Papa, Doctor privatus, inquit Cellorius l. 4. de Hierarchiae Jurisd. c. 10. p. 197. falli credendo, & fallere proponendo: ut, cum Stephanus junior, infantes vino baptizari posse, aqua deficiente, respondit. Illumque errorem potest aliis obtrudere, vid. Gregor. de Valentia l. c. p. 310. Sed hoc negat Costerus, Romanos, dicens Enchir. Controvers. Pontifices vel haeresin posse alios docere, vel errorem proponere, constanter negamus. Papam quoque, ne quidem personam privatam, posse errore capi, negant quidam Pontificii. Quam opinionem Arriaga l. c. p. 119. quidem vocat *piam*, quod solidum autem habeat fundamentum, recte pernegat. Papam

a fide unquam defecisse, negat *Hofius in Catholicae doctrinae solida propugnatione fol. 130.* *Pighius in Hierarchiae Ecclesiasticae assertionem l. 4. c. 8. fol. 167.* aspernatur & refutat *Canonistas*, qui, *Papam posse haereticum fieri, Clementis auctoritate*, probare conati sunt. *Vid. Arriaga l. cit. p. 118. & Bellarminus l. 4. de Pontifice Romano c. 6. p. 815.* negat, *Papam, personam quoque privatam, posse fieri haereticum.* *Pighii opinionem speciatim refellit Stapletonus T. I. Oper. Controv. 3. q. 4. fol. 706. & Barnes T. III. Scholast. Commentar. q. 1. Conclus. 4.* opponit *Pighio auctoritatem multorum Doctorum Pontificiorum.* *Papa vero Persona a Pontificiis vocatur publica, quando, ut Pontifex, & idcirco, ex Cathedra, dicit sententiam.* *Infallibile*, ait *Tapperus in Orat. Theol. p. 340.* *judicium convenit Papae ratione officii & Cathedrae, in qua sedet, & Suarez in opere de triplici virtute, disp. 5. sect. 8. n. 4. p. 94.* *Papa definiens, ait, ex Cathedra, est regula Fidei, quae errare non potest, quando aliquid authentice proponit universae Ecclesiae, tanquam de fide divina credendum.* *Ita docent hoc tempore omnes Catholici Doctores, & censeo, esse rem de fide certam.* *Loquitur autem, inquit Cellotius l. cit. p. 197. ex Cathedra Papa, cum res adhibet conditiones: Propositio sit vera, vere revelata & quidem Prophetis, Apostolis & Canonorum librorum Scripturis, ut monet Thomas, quibus addunt alii Concilia, Patres, Traditiones; non judicet solus & adhibeat diligentiam, sine qua, inquit Cellotius, Christus ex lege ordinaria neque Pontifici, neque Concilio infallibilitatem promissit.* *Propositionem proponat toti Ecclesiae Papa, eumque pronuntiet haereticum, aut ei anathema imprecetur, qui aliter senserit, vel dicat, id certum esse ex fide.* *Infra vero probabo, Pontificiorum animos, qui in magna istius rei igno-*

ignoratione versantur, atque nesciunt, an munus suum Papa expleverit, semper fluctuare incertos. Jesuita *Hannenberg* subscribit sententiis illorum, qui, Pontificem Romanum & Concilium universale nullo errore implicari, existimant. Nam c. 1. *Theol. Controvers.* p. 2. quaerit: *Potestne Ecclesia Christi, dum aliquid proponit credendum, errare. Resp. Hoc deque impossibile, ac impossibile est, Christum in promissis suis falli aut fallere;* & p. 2. quaerit: *Quid per Ecclesiam, quae nomine Dei infallibiter nobis proponit, quae credenda sunt, intelligitur?* R. *Caput & praecipua ejus membra, videlicet Romanus Pontifex & Concilium Generale Episcoporum.*

§. II. Tria sunt negotia, quae absque errore administrare & conficere Papam, statuunt Pontificii. Papa, dicunt, 1. non potest errare non tantum in decretis fidei, sed neque in praecipuis morum, quae tradit, vel approbat pro universa Ecclesia, quantum ad substantiam, seu quantum ad honestatem morum. *In praecipuis & judiciis particularibus,* ait *Bellarminus, non est absurdum, Pontificem errare. Judicium Ecclesiae,* ait *Canus l. cit. p. 280. non nunquam opinionem sequitur, quam & fallere saepe contingit, & falli. Vid. Bellarminus l. 4. de Romano Pontifice c. 5. p. 418. Svaretz de triplici virtute disp. 5. Sect. 8. §. 7. p. 95. Canus in Locis p. 275. &c.* 2. Pontifex non potest errare in Canonizatione Sanctorum. Intelligentiam decreti Pontificis, qui mortuos in numerum Sanctorum adscribit, necessariam esse, argumentis probare conatur *Thomas*, aliique, a *Svarezio & Arriaga* allegati, & hic *Tom. 5. oper. p. 148.* putat, sententiam illam esse de fide; *Turrianus* autem l. cit. disp. 16. dub. 3. p. 208. ait: *Mihi placet primo, haereticum esse, negare, in Ecclesia esse potestatem canonizandi Sanctos.*

Secundo

Secundo placet mihi, ut probabilis, communis sententia multorum, asserentium, non esse haereticum, asserere, Pontificem posse errare in canonizatione Sanctorum. Est communis Theologorum, ut docet Bannes. Tertio dicendum est, probabilem esse sententiam, asserentium, de fide esse, Pontificem non posse errare in canonizatione Sanctorum. Saltem temerarium est, asserere, Pontificem posse errare in Canonizatione Sanctorum, 3. Pontifex non potest errare in approbatione Religionis, quoad substantiam. Vid Svarez l. cit. p. 69. Hanc quidem sententiam de fide non esse, sentiunt, teste Arriaga p. 150. multi Pontificii: Iste tamen & reliqui statuunt, esse certum, Papam non posse errare in approbatione alicujus Religionis. Ab his vero dissentit Canus, quem verbis reprehendunt Bannes, Svarez, Turrianus & reliqui.

§. III. Diversis Pontificiorum, qui, in quaestionibus juris Papam errare, pernegarunt, sententiis expositis, verba facienda sunt de illis, qui, Papam in quaestionibus quoque facti non errare, statuerunt. Anno M. D. C. LXI. Lutetiae Collegio Claremontano hae affixae fuerunt theses: *Christum nos ita caput agnoscimus, ut ipsius regimen, dum in Coelos abiit, primum Petro, deinde successoribus commiserit, & eandem, quam ipse habeat, infallibilitatem, concesserit, quoties ex Cathedra loquerentur. Datur in Ecclesia Romana controversarum Fidei iudex infallibilis, & jam extra Concilium Generale, tum in quaestionibus juris, tum facti.* His verbis conabantur Thesium autores probare, non errasse Pontifices Innocentium X. & Alexandrum VII., qui Augustinum Jansenii dixerunt esse haereticum, Jansenium, non auditum, & sententias, quas, Jansenii esse, putarunt, non exploratas, in sensu Jansenii haereseos condemnarunt. Quidam in Gallia Doctores, quibus nova doctrina vehementer

ter displicuit, conscripserunt librum, cui hic fuit titulus: *Nova haeresis Jesuitarum*, editus quoque est *tractatus, de Distinctione juris & facti in Causa Janseniana*. Videatur *Belga Percontator*, sive, legantur *Francisci Profuturi, Theologi Belgae, super Narratione rerum gestarum in Conventu Cleri Gallicani circa Innocentii X. Constitutionem scrupuli* p. 294. & p. 296. Et summa data est opera a multis *Galliae Doctoribus*, ut literis, ad *Clementem IX.* datis, in novam Jesuitarum doctrinam magnum Pontificis odium concitarent. *Beatissime Pater*, dicebant, *novum & inauditum apud nos nonnulli dogma protulerunt, Ecclesiae nempe decretis, quibus quotidiana, nec revelata divinitus, facta deciduntur, certam & infallibilem constare veritatem, adeoque ipsa, non minus quam in Scripturis & Traditione, dogmata, fide esse tenenda. &c.* Vid. *Tractat. allegat. p. 330. libri, cui titulus: Causa Janseniana Pauli Irenaei.*

§. IV. Absolutis illis, quae ad historiam opinionis animo considerandae (verbis Pontificiorum ideo explicatam, ne videar, aliquid illis affinxisse) & quae ad statum controversiae pertinent, ad veras sententias, Pontificiorum opinionibus oppositas, recte exponendas, demonstrandasque, me applico. Ecclesia militans, quae in controversiam ducitur, ex signis externae societatis cognoscenda, dicitur a *Lutherana Ecclesia, artic. 7. Aug. Confess. congregatio sanctorum, in qua Evangelium recte docetur, & recte administrantur sacramenta, cujus interna ratio in Apologia c. 4. his verbis exponitur: Principaliter est Societas fidei & Spiritus S. in cordibus, quae tamen habet externas notas, ut agnosci possit.* Haec Societas, soli Deo nota, quoniam fides & pietas sensu nostro non possunt percipi, dicitur invisibilis, atque in Catholicam, seu universalem,

B

quae

quae vel *ἀπλῶς* universalis est, universa scilicet omnium vere credentium, qui unquam fuerunt, nunc sunt, atque aliquando erunt, Societas, vel est *κατὰ τὴν* universalis, estque universa Christianorum vere credentium, qui in omni terrae parte, ubi aliqua Christi est Ecclesia, vel vivunt, vel ducent vitam, vel duxerunt, Societas; & in particularem dividitur, & haec est societas vere credentium & in certa terrae parte viventium. Doctrina, errori opposita, vel fundamentalis, et haec aut ipsum fidei fundamentum est, aut aliqua ejus pars; vel doctrina non fundamentalis est: & ille potissimum error, qui adversatur fundamento, est res, de qua habetur quaestio. Hic error vel occupat omnium credentium, ex quibus universalis constat Ecclesia, animos, una atque simul, vel descendit gradatim: & quaeritur: An Ecclesia universalis una & simul a suo Doctrinae Christianae erret fundamento?

§. V. Amplectimur hanc, quam *Lutherana* Ecclesia hactenus defendit, sententiam: *Ecclesia Catholica, quae est invisibilis, nunquam simul & semel a fundamento fidei erravit, nec errat, nec errare potest.* Ecclesia enim Matth. XVI. 18. supra Petram aedificata, est Ecclesia Catholica, quae omnes Ecclesias complectitur particulares, & portas inferi mortem ipsam, vel statum mortuorum, esse, vocibus: *Πύλαι ἄδη*, non probarunt *Sociniani, Grotius, Hammondus & Clericus.* Nam Ecclesia, quae multis laborat hostibus, est militans, & Christianae militiae dederunt nomen homines, non mortui, sed vitam in mundo degentes, qui virtute Petrae, quae est Christus, victoriam consequuntur. Hoc vero de omnibus mortuis dici nequit, quibus Christus vitam, olim amissam, decreto justitiae suae, non vero satisfactione commotus, restituet. Portae inferorum,
Eccle-

Ecclesiae Christi inimici, non audent debellare mortuos, qui vel perpetua fruuntur felicitate, vel in societatem condemnatorum assumti sunt, & in potestate portarum inferorum continentur, quae sunt regnum, vis, robur, tyrannis ac potestas infernalis, & omne id, quod suis viribus potest Satan, cui succumbit Ecclesia, si defertur in errores, quibus fidei fundamentum labefactatur. *Si adversus aliquem*, ait recte *Origenes* in Matth. p. 267. *inferi portae praevalent; qui talis erit, neque petra, super quam Christus Ecclesiam aedificat, nec Ecclesia, a Christo super petram aedificata, fuerit.* Sed non agemus litem adversus Pontificios, qui, Ecclesiam universalem erroribus, quibus fides evellitur radicitus, capi, inficiantur.

§. VI. *Ecclesia Visibilis potest a fide errare atque deficere.* Ecclesia olim visibilis Exod. XXXII, 1. sqq. aureum adoravit vitulum, finxitque Deum. *Theodoretus* quidem crimen Aarónis verbis excusavit, vid. *Lippomani Catenam* fol. 716. *quoniam vitulum formare necessario coactus est; Ambrosius* vero, coactus, ait, T. II. p. 1054. *Aaron parat annulos, neque tamen excusare tantum sacerdotem possumus, neque condemnare audemus.* Sed res ipsa, qua in se & Dei, & Mosis indignationem convertit *Aaron*, & preces, quibus *Moses* Deum placavit, probant, quod *Aaron* manifesto crimine convictus fuerit. Nec dissentiunt a nobis Pontificii *Carrieri*, *Bonfrerius*, *Aloysius Novarinus*, *Cajetanus*, *Tirinus* & alii; sed nec caput, nec corpus peccasse, arbitrantur *Bellarminus*, & *Becanus*, quia nec *Moses*, nec *Levitae* in iudicio vocari potuerunt. Verum Ecclesiae Israeliticae caput, nec *Moses*, nec *Aaron*, sed Deus fuit solus. Et *Levitae*, qui ex societate visibili se subdixerunt, & ceteris errantibus eo tempore fuerunt ignoti, non constituerunt

coetum, quem Ecclesiam vocamus visibilem. Totam Ecclesiam visibilem olim defecisse, probabat *Elias* i. Reg. XIX, 10. qui dicebat, se, ceteris occisis, esse superstitem. *Bellarminus*, *Becanus* & alii Judaeos a Christianis, & Synagogam ab Ecclesia, distinguunt. *Populus Judaeorum*, ait *Bellarminus*, non erat Ecclesia universalis, & extra illum populum inveniabantur fideles *Melchisedech*, *Job* &c. & *Becanus* inquit: Ecclesia habuit promissionem de sua firmitate, quam Synagoga non habuit. Ecclesia est libera, Synagoga fuit ancilla. Nodum solvit *Gerhardus* *Loc. de Ecclesia* n. 89. p. 279. sqq. & respondet acute. Magna Ecclesiae, quae fuit olim, Judaicae, & quae nunc est, Christianae, est similitudo, utraque vera debet vocari Ecclesia. Hinc si illa defecit a fide, suo probat exemplo, Ecclesiam posse errare & a fide deficere visibilem. Nato *Elia*, neque *Melchisedech*, neque *Jobus* fuerunt in vivis, nec alia, quam Judaeorum Religio, fuit vera. Si vero aliqui *Abrahami* posterii superstitione non fuerunt capti, Ecclesiae invisibilis fuerunt membra, quorum Religio privata non probat, Ecclesiam non errasse visibilem Judaicam, cui pariter, atque Christianae, opem tulit Dei Spiritus. Judaeorum Ecclesiam ante Christi adventum defecisse, negat *Bellarminus*, putatque, *Eliam* unice credidisse, illam tantum Judaeorum partem errasse, quae subjecta fuit Regi *Samariae*. Hinc *septem*, ait, *millia virorum relicta erant sub Rege Samariae*. *Becanus* hoc confirmat argumentum, semper, dicens, in *Templo Salomonis videtur mansisse usus sacrificiorum secundum legem Moisaicam*. Ecclesia quidem olim Judaica non penitus periit, dum in magno errore fuit, visibilis. Virorum, qui a superstitione fuerunt alieni, nullam notitiam habuit *Elias*. Si Hierosolymis Deum religiose coluerunt Judaei, omnes tamen

tamen Israelitas superstitione imbutos fuisse, & hanc Ecclesiam visibilem a Deo defecisse, putavit *Elias*. Ecclesiae vero utriusque conditionem, quam nastā est tempore *Oziae*, *Jotham*, *Ahas* & *Jechizkiae* his verbis exposuit *Esaias* c. X, II. *Nonne, quemadmodum feci Samariae & idolis ejus, sic faciam Jerusalem & simulacris ejus.* Ecclesia, mortuo Christo, erat invisibilis, multisque erroribus erat implicata visibilis. Sacerdotes a Deo defecerant, populus repudiaverat Christum, Apostoli vocabant Personam Christi & verba ejus in dubium. Huic sententiae favent *Alexander Alensis* & *Jo. de Turrecremata*, qui, teste *Bellarmino* L. III. de Ecclesia militante c. 17. p. 158. T. II. Oper. statuunt, *in passione Domini non mansisse fidem, nisi in Maria virgine.* Haec displicent *Bellarmino*, qui putavit, *Sacerdotes & Pontifices privilegium non errandi usque ad tempora Christi habuisse; aliquos tantum, & forte minorem partem Judaeorum, clamasse: Crucifige. In urbe Hierusalem fuisse Nicodemum, Josephum ab Arimathea, multosque alios, quibus id displicuit, & in toto orbe terrarum fuisse plurimos Judaeos dispersos, qui nihil sciverunt de morte Christi, & proinde in vera fide & religione permanserunt. Apostolos tunc non fuisse Episcopos, nisi designatos, errorem igitur Apostolorum non obfuisse Ecclesiae universali, nec esse putat probabile, Apostolos fidem amisisse, sed Christum illos, ad credendum tardos, Marc. ultimo objurgasse.* Facultatem non errandi dedit Deus nullis in veteri Testamento Sacerdotibus, qui, Christum rei capitalis damnantes, errarunt omnes. Hinc si Apostoli, juxta *Bellarmino*, nulli fuerunt Episcopi, a veritate aberravit tota Ecclesia repraesentativa. Judaei non fuerunt pauci, qui a Sacerdotibus, magnopere errantibus, commoti, clamaverunt: *Crucifige. Nicodemum*, aliosque viros, Christi doctrina eruditos, fidem veram Christumque conceperunt,

solus cognovit Deus , qui cum ceteris Ecclesiae invisibilis membris illos copulavit : isti autem cum Apostolis ante resurrectionem Christi nullam externam fecerunt societatem. Judaei longe lateque dispersi vel habuerunt natam Christi notionem, eumque aut fide sunt amplexati , & membra invisibilis fuerunt Ecclesiae , aut illum aspernati sunt , & nulli fuerunt verae Ecclesiae focii ; vel natum ignorarunt Christum , de quo vel errante cum Ecclesia, vel cum Ecclesia Judaica vera statuerunt. Si illud fuit, Ecclesiam visibilem, errore immunem, factis suis non demonstrarunt, si vero istud dici debet , & illi cum veteri Ecclesia Judaica Messiam religiose coluerunt futurum, Christo nondum revelato, fuerunt in Ecclesia quidem, de illo doctrinae capite vehementer errante , sed simul de Ecclesia vera & invisibili , suisque probarunt exemplis, quod tota visibilis errare possit Ecclesia, & in errante Ecclesia invisibilis possit esse Ecclesia. Apostoli ante mortem Christi fuerunt, non designati, sed constituti Episcopi, qui jussu & autoritate Christi docuerunt alios Evangelium, valde autem errarunt in doctrina, & necessariae fidei capita, de Persona Christi & resurrectione ejus, non sine fundamenti fidei laesione, pernegarunt. Hinc dubium non est, quin & fidem amiserint veram, & Christus non fidei tantum tarditatem, verum etiam ejus absentiam, objurgaverit. Nam τοῖς ἕνδεκα, ait *Marcus* c. XVI. 14. ἐφανερώθη, ἔγνωσε τὴν πίστιν αὐτῶν ἢ σκληροκαρδίαν. Hinc argumentum *Lutheranorum*, quo, totum Ministerium, seu totam Ecclesiam repraesentativam, Christo patiente & mortuo, errare potuisse, probatur, a *Jesuitis*, sive, Apostolos ante effusionem Spiritus S. Doctores fuisse, sentiant, sive pernegent, non potest infringi. Ecclesiam errare posse

posse atque deficere, probat *Paulus 2. Thessal. II. 3. ἀπο-
στασία* Ecclesiae, quam impietatem *Grotius*, rectius *Ham-
mondus & Nostrates* defectionem vocant. Non dissen-
tiunt a Nobis Pontificii, *Salmero disput. in Epist. Pauli Tom.
III. speciat. II. in Epist. 2. Thess. fol. 387. & Estius in Com-
ment. qui defectionem fieri, dicunt, cum quis deficit, ac rece-
dit ab eo, cui subjectionem & obedientiam debebat. Multi Pa-
tres, a Salmerone allegati, putant, Paulum loqui de Regni
Romani defectione, qua omnes gentes, Romanorum im-
perio subjectae, ab eo recedunt. Vid. *Estius*. Mittimus
Patres, quia ab illis alieni quoque sunt prudentiores alle-
gati, (quamquam illorum opinionem valde probabilem
esse, existimet *Bellarminus L. III. de Ecclesia militante c. 16.
p. 156.*) Pontificii, *Paulum*, rati, defectionem a fide prae-
dixisse futura. Apostolus enim, optimus verborum suo-
rum interpres, *1. Tim. IV. 1.* inquit: Τὸ δὲ πνεῦμα ῥητῶς
λέγει, ὅτι ἐν ὑσέροις καιροῖς ἀποστήσονται τινες τῆς πίστεως.
Sed a *Paulo* dissentiunt Pontificii, qui defectionem vocant
rebellionem Ecclesiarum a Romano Episcopo; verum *Salmero*
statuit recte, *Paulum* loqui de Fidei Christi defectione,
Christi autem fides a Romano Episcopo res est tota di-
versa, & πῖσις est doctrina Christi, ex sacris divinisque lite-
ris unice cognoscenda. Defectionis autor est ὁ ἄνθρωπος
τῆς ἀμαρτίας. Bene *Estius*: Haec Anti-Christi epibeta
sunt. Sedit iste in Templo Dei, & Dei instar colitur.
Ergo defectio ejus non est unius hominis, sed multarum
Ecclesiarum particularium.*

§. VII. *Ecclesia particularis potest errare, & a fide de-
ficere.* Hinc *Paulus 2. Corinth. XI. 2. & 3.* omnem dedit
operam, ut fide confirmaret *Corinthianorum* animos, ne
a Doctoribus falsis in errorem inducerentur. Recte *Estius*.
Virgo

Virgo casta & incorrupta significat Corinthianorum Ecclesiam. Hanc ad Christum adduxit Paulus, ut sponsa esset Christi: nisi haec a vero posset labi, non dixisset Apostolus: *Sed metuo, ne quo modo, sicut serpens ille Evam decepit versutia sua, sic corrumpantur sensus vestri, & declinent a simplicitate illa, quae erat erga Christum, vel quae est in Christo.* Recte Epius: *id est a simplici, pura & incorrupta fide, quam habetis in Christum.* Sed haec divina sententia adversatur opinioni Pontificiorum, qui omnem Ecclesiam particularem, solâ Romana excepta, errare & corrumpi posse arbitrantur. Paulus metuit, ne Ecclesia Corinthiaca a Christo & doctrina ejus abduceretur. Hoc vero dolet Pontificios, multas Ecclesias, quas vocant particulares, a Papa & Romanae Ecclesiae doctrina defecisse. *Decessionis nomine,* ait Bellarminus l. cit. *de Ecclesia militante* p. 156. *intelligit Paulus 2. Thess. II. decessionem ab Ecclesia non generalem, sed particularem, id est, non omnium, sed multorum, vel omnium quidem, sed occultorum, haereticorum.*

§. VIII. *Romana Ecclesia magnopere erravit, & a fide defecit.* Non enim innititur Scriptura Sacra, sed partim libris, a Prophetis quidem & Apostolis conscriptis, ab ipsa vero Ecclesia Romana verbis explicatis, partim traditionibus, vel verbo non conscripto, quo labefactatur & evertitur fundamentum organicum. Symbolum Ecclesiae istius est novum, & a Symbolo antiquae Ecclesiae Romanae alienum. Defendit illa ac tæetur nova doctrinae capita, & dogmata Ecclesiae Romanae olim orthodoxae, Sacris literis fundata, mutavit, voluitque, ut & nova & corrupta & depravata, mandatorum divinatorum instar, ab omnibus hominibus susciperentur. Justitiam Christi, imputatam homini, qua solum in conspectu Summi Judicis iste justus appa-

apparet, putat esse vanum hominum figmentum; fidem, sine qua nemo summam felicitatem potest consequi, ex nudo assensu, quo nihil differt a fide historica, constare arbitratur; numerum Sacramentorum auxit, & unam Sacramenti Coenae partem abstulit; transsubstantiationem, quam primi ignorarunt Christiani, statuit, & aliis Ecclesiis de cultu hostiae dedit mandata, omnibusque, doctrinae suae addictis, servitutem injunxit. Reliqua doctrinae istius capita praetereo silentio, & laudo libros, de Apostasia Romanae Ecclesiae editos, speciatim *Nicolai Hunnii*, & *Kromaieri*, *Heilbrunneri Uncaibolifches Bapstthum*, & aliorum Scripta, *Mayeri disputationes theologicas, de vulneribus Romanae Ecclesiae*, *Hammerfede Babylonem convictam* &c. Hinc non errat, a fide non deficit, nec se a Romana Ecclesia antiqua & orthodoxa separat Ecclesia particularis, quae non sequitur Ecclesiam Romanam novam & multis erroribus implicatam. Recte itaque olim statuebant *Lutherani*, in *Augustana Confessione* nihil contineri, quod discrepat a *Scripturis*, vel ab *Ecclesia Catholica*, vel ab *Ecclesia Romana*, scilicet antiqua & orthodoxa, quatenus ex scriptoribus nota est. Quod cum ita sit, inclementer judicant isti, qui nostros pro haereticis haberi postulant. Omnes vero Ecclesiae, Romana, Graeca & reliquae errant, quae suos sermones ad normam sacrarum literarum non dirigunt.

§. IX. *Concilia possunt errare, & non pauca actu errarunt.* Nam Ecclesia potest errare visibilis, & Concilium est Ecclesia visibilis repraesentativa. Populus pariter ac Sacerdotes errarunt olim. Speculatores Populi Israelitici omnes dicuntur coeci. *Falsa & stulta vident Prophetas, Thren. Jerem. II, 14.* Illi omnes negligunt suum officium & dicuntur canes muti, non tantum, quia in magna rerum divinarum ignoratione versantur, & canum instar rabioforum in notos insiliunt, vid. *Epiphanius*
C
Haeres.

Haer. 28. fol. 1036. sed potissimum, quia non latrant, & errores aliis non eripiunt, vera & falsa, bona atque mala, in unum confundunt & non recte interpretantur Dei verbum. *Ezech. XXII, 26.* Et dubium mihi non est, quin possint Doctores in Concilio labi erroribus, qui extra Concilium multis erroribus sunt implicati. Nostram sententiam confirmant decreta Conciliorum erronea. *Haereticos oportet rebaptizari sententia* 87. *Episcoporum*, in Concilio *Carthaginensi* decretum est, vid. *Cypriani opera p. 158.* quam opinionem falsam *Cornelius*, Episcopus Romanus, ceterique in *Italia* Doctores recte refutarunt. Si Concilium, quod ante *Constantini* tempora celebratissimum vocat *Fellus*, & *Africae Provinciae, Numidiae & Mauritaniae* Episcopi 87. errare potuerunt in doctrina, nullam habemus causam, cur negemus, Concilium quoque universale posse a fide deficere. Concilia posse cogi impia, & decreta fieri ab Episcopis haereticis, cum Scriptura Sacra pugnantis, constat ex Conciliis impiis, *Seleuciensi*, quod *Patris & Filii* *εὐνοίας* improbavit, Synodis *Arianorum*, quae Filii divinitatem pernegarunt, & orthodoxos Theologos ex Ecclesia eiecerunt, Concilio *Ephesino II.* quod defendit *Eutychem*, & reliquis, quae a via regia aberrarunt, Conciliis, Decreta Doctorum in Conciliis sunt saepe fallacia, quibus Viri prudentes & orthodoxi quandoque falluntur. *Ariani* in Synodo *Nicena*, quae ab urbe *Thraciae* nomen accepit, persvaserunt, teste *Hieronymo adversus Luciferianos Tom. III. Oper. fol. 65. edit. Froben.* Doctoribus incautis, ut a nomine *Coessentialitatis*, sive *Consubstantialitatis*, abstinere, & in locum ejus vocem *similitudinis* substituerent. Hoc facto *palmas suas jactitaturum Valens*, *Vrsarius*, ceterique *Arianismi* socii, dicentes: *se Filium non creaturam negasse, sed similem ceteris creaturis.* Tunc *εὐνοίας* nomen abolitum: tunc *Nicenae fidei* damnatio clamata

clamata est. Ingenuit totus orbis, & Arianum se esse, miratus est. Haec opinio: Concilium non potest errare; ponit impedimentum Ecclesiae, Veritatis conservatrici. Nam Concilium unum saepe contradixit alteri. Hinc si errare nequit Concilium, nulla dissentientium pars, a sententia Concilii, quod putat esse orthodoxum, se abduci, patietur, & Ecclesia vera non poterit in rectam viam reducere errantes.

§. X. Concilium universale potest non tantum errare, verum etiam erravit. Fidem Nicenam amplexata est Ecclesia Lutherana, Canonibus vero non subscripsit, & re ipsa probavit, Concilium vel posse errare universale, vel licere Ecclesiae, mandata Concilii, errore immunis, negligere. Nam de iis, qui sine necessitate, vel sine facultatum suarum ablatione, vel sine ullo periculo, vel aliquo ejusmodi, transgressi sunt, Synodo can. XI. vid. Beveregii Pandectas p. 71. visum est, etsi humanitate indigni sunt, clementia tamen in eos uti. Quicumque ergo germana poenitentia ducuntur, tres annos inter auditores exigent, ut fideles, & septem annos prosternentur &c. & Can. XII. decrevit, ut illi, qui cingula deposuerunt, postea autem ut canes ad suum vomitum reversi sunt, ut nonnulli etiam pecuniam profunderent, & beneficiis militiam assequerentur, hi decem annis prosternantur supplices. Balsamon equidem existimat, Concilium loqui de illis militibus, qui, tempore persecutionis divino Zelo moti, militiarum cingula deposuerant, & ad martyrium impetu quodam procurrerant: postea autem a martyrio defecerant & infideles persecutores sequuti erant. Et idem statuit Zonaras, vid. Bevereg. l. cit. p. 72. seq. ipsam tamen militiam a Concilio condemnatam esse, putarunt alii, & recte statuerunt Autores der statitichen Ausführungen der Ursachen, warumb die Chur- und Fürsten &c. das Concilium, so zu Trident angefahrt, nicht besuchen können. p. 31. Canones Concilii fuisse causas superstitionis, & obscurasse meritorem Christi magnitudinem. Concilium Chalcedonense, statuit Canon. XVI. Virginem, quae se Domino Deo dedicavit, similiter &

monachos, non licere matrimonio conjungi, *sin autem hoc fecisse inventi fuerint, sint excommunicati.* Olim quaedam virgines, ait Balsamon, cum laicali habitu ad Deum accedebant, & virginitatem profitebantur. Definiunt ergo Patres, eos, qui hoc professi sunt, sive sint viri monachi, sive mulieres, ab iis, quae voverunt, ac professi sunt, non discedere, nec matrimonio conjungi debere. Hoc Concilii decretum laudant quidem Pontificii, sed ab illo, verbis Pauli Rom. VII. contradicente, & de votis minime licitis haut recte judicante, merito dissentit Ecclesia Lutherana.

§. XI. Concilia, olim a Pontifice Romano confirmata, vehementer errarunt. A Concilio Toletano I. Leonis Papae autoritate confirmato, decretum est: Ut nullus, qui ex Presbyteris est, si ante interdictum, filios susceperit, de Presbyterio ad Episcopatum admitteretur; ut Lector, si viduam alterius uxoris acceperit, nihil amplius fieret, & Diaconus, si uxorem aliam duxerit, ab officio removeretur. Hanc vero doctrinam vocavit Apostolus daemoniacam 1. Tim. IV, 3. Illud Concilium concessit concubinatum can. XVII. Si quis, dicens, fidelis, habens uxorem, concubinatum habet, non communicet. Ceterum is, qui non habet uxorem, & pro uxore concubinatum habet, a communione non repellatur: tamen ut unius mulieris, aut uxoris, aut concubinae, (ut ei placuerit) sit conjunctione contentus. Hoc Concilii decretum adversatur Pauli verbis: Propter fornicationem quilibet habeat uxorem propriam. 1. Cor. VII. 2. Nuptias quoque secundas viduae Episcopi, aut Presbyteri, aut Diaconi, condemnavit idem Concilium can. XVIII. Sed audiat Concilium Paulum, qui, volo juniores, ait, 1. Timoth. V, 14. scilicet viduas, nubere, filios procreare, mares familias esse, domum administrare, nullam occasionem dare adversario maledicti gratia. Bellarminus, defensor Concilii, concubinam, ratus, uxorem vocari sine dote & externa solemnitate, ipso concubinae nomine, & re ipsa, concubina nempe, a Concilio uxori opposita, refutatur. Dotis absentia & solemnitatis intermissio nec concubinae sunt causae, nec conditio-

ditionem & indolem verae uxoris possunt immutare. Concilium non defendit Jesuita exemplo *Abrahami*, quem duas putat concubinas habuisse, *Hagar & Ceiburam*. *Abraham* enim multas habuit uxores, polygamia vero, veteri Testamento absoluto, non est licita, nec concubinatus, matrimonio adversus, est concedendus Christianis. Concilium *Carthaginense* secundum, ejus canones *sexta Synodus in Trullo* confirmavit, voluit, ut Episcopi, Presbyteri & Diaconi a mulieribus abstinerent. Sui igitur decreto impio legem, a summo Legislatore & Autore humani generis de ducenda uxore latam, abrogavit. *Lateranense* Concilium, sub *Innocentio tertio*, convocatum, Transsubstantiationem & Confessionem auricularem approbavit, & commendavit. Ecclesia vero Apostolica, horum *Pauli* verborum: *Calix benedictionis, cui benedicimus, nomine communicatio sanguinis Christi est* &c. *1. Corinth. X. 16.* memor, averfatur Concilii *Lateranensis* decretum. Confessio auricularis, quae ex omnium peccatorum, quorum recordari potest peccator, enumeratione constat, nec est a Deo mandata, nec potest ullo exemplo probari biblico. Multa alia sunt concilia, quae gravioribus erroribus laborarunt, & autoritate Pontificis Romani sunt confirmata; sed, misis istis, unice Concilii *Tridentini*, quod universale dicitur a Pontificiis, mentionem faciam. Illud sub *Paulo III.* coeptum & *Pio IV.* Pontificibus, finitum, & autoritate Pontificis confirmatum est, quod magna quidem laude ornarunt Dissidentes, & formam ac regulam Doctrinae Catholicae, quam omnes debent sequi Pontificii, dixit Concilium *Remense*, vid. *Concilia novissima Galliae Ludovici Odespan* p. 2. *statut. 2. Jubemus nostrarum, ait, Ecclesiarum Rectores infra natalem Domini Tridentinam Synodum, sive latine, sive gallice comparare, in eaque tanquam in speculo inspicere omnium propemodum contentionum, quae Christianos divexant, veritatem, ac ipsam sincere ac pacifice suis gregibus commendare, contrarias vero opiniones & haereses detestari ac fugere.* Sed illud Concilium omnium maxime errasse, probarunt *Chemnitius, Hülfemannus, Danbauerus,*



nem Calvinus, Petrus Svaus, quem Sfortia Pallavicinus refutare multo studio allaboravit, Innocentius Gentilerus, Heidegerus &c. Papa damnavit saepe veras Conciliorum sententias, & res ipsa probavit, absque probatione Pontificis Romani posse vera esse Conciliorum Decreta. Concilium Constantiense reprobatum esse, dicit Bellarminus l. 1. de Concil. c. 7. p. II. ideo, quia definit, Concilium, esse supra Papam. Concilio contradixerunt, ait Bellarminus, Florentinum & Lateranense ultimum, & istius Concilii, sub Martino V. finiti, opinionem de toto Coenae sacramento in una saltem specie, panis scilicet, contento, approbavit & confirmavit Concilium Tridentinum. Hinc & Papa & concilia errarunt. Papa nempe & Concilia, quorum autoritate condemnata est haec sententia: Concilium est supra Papam. Papa quoque & Concilium Tridentinum magnopere errarunt, quoniam falsam Concilii Constantiensis de Coena, sub una specie integra, opinionem confirmavit. Illud Concilii decretum est verum, quod ad voluntatem divinam, quae Scriptura est Sacra, conformatum est, & Christiani, quorum certa rerum divinarum intelligentia, non humana, sed divina auctoritate innititur, veritatem Decreti non habent exploratam, nisi, Concilium cum Scriptura Sacra de lata sententia convenire, recte intelligunt. Hinc dici nequit, Concilium decretum est verum, quia illud sua auctoritate confirmavit Papa; sed quia Scriptura Sacra isti auctoritatem adjicit, suoque consensu comprobatur. Ad decreta Conciliorum, quae confirmavit Papa, cum Scriptura Sacra pugnantia, vitam suam non dirigerent Pontificii, nisi, Scripturam Sacram, a Romana Ecclesia explicatam, tantum divinam esse, statuerent. Quis vero stultitiae vertet Lutheranis, qui & dicunt rectius, summum sacrarum litterarum interpretem esse Spiritum Sanctum, & Concilium, ab illo interprete dissentientibus, a Papa quoque confirmatis, nullam tribuunt auctoritatem.

§. XII. *Papa, sive solus ex Cathedra, sive cum Concilio de doctrina vel fidei vel morum dicat sententiam, potest errare & saepissime erravit vehementer.* Nam Deus Episcopo Romano nunquam *ἀπλῶς*, eique soli, potentiam non errandi promisit, multo minus Pontificem Romanum, cui Deus summam in Ecclesia dignitatem non concessit, ita perfecit, ut absit ab omni errandi periculo. Homo, qui non sequitur veritatis normam, non tantum potest errare, verum etiam actu errat. Papa vero est homo, cujus animus, ad errorem proclivis, verbo divino confirmandus est; dux autem, quem sequitur Papa, res maxime dubia & incerta est. Nam Papa, de doctrina fidei & morum dicturam sententiam, debet dirigi, vid. anteced. p. 6. sermone Prophetarum & Apostolorum, hoc est Scriptura sacra, ab Ecclesia, vel Pontificibus antecessoribus orthodoxis proposita, aut explicata; & quoniam illi interpretes, quos dicunt esse infallibiles, a summo Scripturae Sacrae interprete dissentiunt saepius, Papa necessario in errorem inducitur. Papa, controversiarum theologiarum iudex, debet sequi sententias *Conciliorum, Patrum & Traditiones*. Concilia vero a Papa quoque confirmata, saepe errarunt magnopere. Patrum autoritas est humana, pariter ac Conciliorum, qua talium. Pauci aliquos Scripturae libros interpretati sunt, eosque errore esse lapsos, doctiores quoque minime negant Pontificii, & Traditionum autoritas nondum demonstrata est divinis argumentis. Hinc illud, quod Papam debet dirigere, ut nullo errore implicetur, res est incerta, dubia atque fallax. Papa, dicunt Dissidentes, vid. p. antec. 6. non debet iudicare solus. Ergo solus non est infallibilis, sed infallibilitatis donum est divisum & per membra Collegii, quod una cum Papa iudicat, & per Papam distributum. Sed a quo accepit illud Papae Consistorium non errandi privilegium? Omnes enim sunt homines, norma illorum est incerta & fallax, nec illi Consistorio licitum est, a Decreto Concilii, quod approbavit Papa, abire ad meliorem sententiam, & quia errare potest
Conci-

Concilium a Papa confirmatum, consilium quoque, quod affert Consistorium Papae, constans ex Cardinalibus, quorum animos praecoccupavit opinio, dubium est atque incertum. Res quoque incerta est, quam adhibere debet Papa, & sine qua Deus nullam illi infallibilitatem promisit. Nam omnis hominis labor, quem ad res divinas recte cognoscendas controversiasque dirimendas impendit, irritus est, & spes omnis cadit in irritum, nisi ille totus lumine, quod inest Scripturae sacrae, ad veritatem adducatur. Hinc Papa consumit suum laborem in ea re, quae ad infallibilitatem Papae parum, vel nihil confert. Omnem enim dat operam, ut suum decretum sacrae Scripturae, ab Ecclesia Romana propositae, traditionibus Apostolicis, quas nemo in lucem protraxit, & Apostolicas esse, demonstravit, & doctrinae jam ab Antecessoribus in Conciliis definitae, vid. *Bagotius in Instit. Theol. de vera Relig. l. 4. disp. 2. c. 3. sect. 1. p. 370.* sit consentaneum. Quoniam hoc quoque concederetur Pontificiis, Papam rectam habere regulam, qua vera & falsa judicentur, nemo tamen de diligentia ejus esset certus. Nam Pontificem, ait *Gregorius de Valentia Tom. III. Comment. l. cit. p. 317. in unaquaque re discernenda iis argumentis vel testimoniis niti oportere, ex quibus veritas, quam determinaturus est, pro ratione materiae possit colligi quam certissime.* At, quid statuit *Svarezius l. cit. disp. 5. p. 96. Ecclesiae, inquit, non potest constare, an Pontifex adhibuerit sufficientem diligentiam, necne; & animos, ancipiti cogitatione distractos, relinquit quoque incertos Svarezius, dicens: Spiritus S. qui regit Ecclesiam, non permittit, Pontificem tam imprudenter definire, & ideo, quoties absolute definit, credendum est, sufficientem diligentiam praemisisse.* Nam Spiritus S. non dirigit Papam immediato afflatu, sed utitur sacris literis, quae sensum verborum, ex quibus constant, ipsae interpretantur, Sancto afflatu conscriptae 2. Tim. III. virtute & autoritate gaudent divina, qua unice fides fit Christiana, & omnis ex animo scrupulus hominibus evellitur.

tur. Ecclesia non tantum particularis, verum etiam universalis debet persistere in sententia, si divina innititur autoritate, quamvis Papa non dicat: *Certum est de fide*, nec anathema illi, qui dissentit a decretis ejus, imprecetur; si vero sententia, quam ex cathedra dicit Papa, falsa est plenaque erroris, Ecclesia nec universalis nec particularis edicto ejus debet esse audiens. Prophetas & Apostolos errare non potuisse, divina autoritate probavit *Bonfrerius p. 28. Praeloqu. in Pentat.* Pontifices Romanos erroribus esse immunes, divinis quoque demonstrandum est argumentis. Sancti viri, qui fuerunt infallibiles, teste *Bellarmino l. 1. de Pontif. Rom. c. 10, p. 546. a Joanne Apoc. XXI, 4.* fundamenta dicuntur duodecim, Pontifex igitur Romanus non est infallibilis, nec fundamentum Ecclesiae, cui novi non possunt addi lapides, quibus fundamentum omni ex parte perfectum debet augeri. Prophetas & Apostoli fundamenta duodecim, unum a Paulo dicuntur *Ephes, II, 20.* fundamentum, *ut per hoc, ait Eslius in Comment. consensus & concordia doctrinae Apostolicae cum ea, quam olim tradiderunt Prophetas, significaretur.* Papa vero neque Propheta est, neque Apostolus: *Christi* inquit *Salmero in comment. p. 206. est vicarius, & in sede Apostolica Petri successor, cui dixit Dominus: Super hanc Petram, i. e. firmum, meaque gratia constabilitum & solidum aedificabo Ecclesiam meam Matth. XVI.* Rex non utitur vicario, qui omnibus suis praesens est subditis *Matth. XXVIII, 20.* & ille Ecclesiae Petra est, qui lapis est ejus angularis, summusque Monarcha. Papa dissentit a Prophetis & Apostolis; sed vera fundamenti unius, quo nititur Ecclesia, ratio est, teste *Eslio*, summa doctrinae Prophetarum & Apostolorum concordia.

§. XIII. Magnam Apostolorum, qui non potuerunt a vero labi, perfectionem, nullus sibi olim tribuit Episcopus Romanus. Si *Marcus* Papa literarum esset autor, quas ad *Athenasum* & omnes *Aegyptiorum* Episcopos dedisse quidam putarunt, vid. *Grisei Examen Mysterii Plessaeani*, *Marcus* esset primus,

mus, qui, Romanam Ecclesiam errare non posse, seculo IV. statuisset. Sed eas falsas & supposititias esse, existimaverunt alii, speciatim *Baronius & Ellies du Pin*. Agatho vero seculo VII. fuit hujus canonis autor: sic omnes sanctiones Apostolicae sedis accipiendae sunt, tanquam ipsius divini (*Mornayus & Coquaeus in Apologia p. 354. legunt divina*) Petri voce firmatae sint. Nam autorius, inquit *Coquaeus*, ad regimen Ecclesiae eadem aequalitas in Petro est & in illius successoribus. *Onuphrius*, vid. *Gregor. VII. Pontificis vita a Greſero ex Biblioth. Bavar. edit.* canones & decreta recenset *Gregorii VI. & major*, ait p. 248. canonum illorum pars antea parum in usu fuit, & a nemine antecessorum suorum unquam attentata, verum ad firmissimum Ecclesiae statum jaciendum & ad omnia tentanda, quae animo agitabat, idonea. Romanae speciatim Ecclesiae fulcra sunt hi *Gregorii* (quibus verba, quae repetiit, *Gelasii & Nicolai*, vid. *Bernaldus in Apolog. pro Gregorio VII. auxit*) canones: Papa a nemine judicari debet, & Romana Ecclesia nunquam erravit, nec, scriptura teste, in perpetuum errabit. vid. p. 249. Quia vero *Gregorius* Canones suos divinis testimoniis non confirmavit, nec Pontificii Episcopum Romanum *Gregorio VII.* antiquiorem, qui se erroribus immunem esse statuit, in medium possunt producere, doctrina illorum est nova & infallibilitas Romanae Sedis est *Paparam*, qui dominatum occuparunt, inventum.

§. XIV. Multos errasse Pontifices Romanos exemplis probaverunt *Reformati*, *Sutlivius*, *Whitackerus*, *Junius*, *Mornayus*, *Chamier* & alii, item *Lutherani* *Hutterus*, *Hummus*, *Heilbrunnerus*, *Gerhardus* & reliqui; istos vero tueri conati sunt *Pighius*, *Hofus*, *Bellarminus*, *Greſerus*, *Coquaeus*, & ceteri. Integri libri sunt de illa materia, quam non capit haec disputatio, conscripti, paucis igitur exemplis sententiam confirmabimus veram. *Liberius* Episcopus Romanus, & veritatis defensor acerrimus, vid. *Athanas. T. I. p. 243. Liberii episc. & Apolog. Athanas. ad Imp. Constant. p. 307.* factus exul, taedio exilii coactus, approbavit haere-

haeresin Arianam, & condemnationi *Athanasii* subscripti. *Pighius* & *Hosius* id negant, quoniam *Theodoretus* cum revocatum vocat optimum; sed ab illis dissentiunt Pontificii, quos allegavit *Gerhardus* in *Confessione Cathol.* l. 1. Part. 2. c. 2. Magnam laudem tribuit *Liberio Theodoretus*, quoniam hic, alique Autores, a *Bellarmino* l. 4. de *Romano Pontifice* c. 9. p. 824. citati, *Liberium*, ab initio Episcopatus, usque ad exilium, magnum Arianorum inimicum fuisse, eumque post reditum in gratiam cum Ecclesia rediisse, testantur. *Bellarminus*, testimonio *Athanasii*, *Hilarii* & *Hieronymi* victus, historiam veram rem non dubiam, sed certam & exploratam esse statuit. De formula, cui subscripsit *Liberius*, disputant *Valesius*, *Blondellus* & *Monachi Bened. Ordin.* vid. *Notas in Hilarium* p. 1336. Recte *Ellies du Pin* in *Bibl. nova* t. 2. *Formulam Fidei haereticam approbavit Liberius*, & hoc probat epistola ad Presbyteros & Coepiscopos Orientales missa. *Ut verius sciatis*, ait, *me vera fide per hanc epistolam ea loqui, dominus & frater meus communis Demophilus, qui dignatus est pro sua benevolentia fidem vestram & catholicam exponere, quae Sirmio a pluribus fratribus & Coepiscopis nostris tractata, exposita & suscepta est ab omnibus, qui in praesenti fuerunt, hanc ego libenti animo suscepi.* *Hilar.* in *Opere historic. fragm.* 6. p. 1336. *Pighius* ipse concedit, *Liberium* non fuisse constantem Veritatis confessorem; *lapsum autem Liberii* privati hominis fuisse, qui certitudini Pontificiae infallibilitatis ex cathedra qua talis non praejudicat, statuit *Gretserus* in *Defens. Bellarmini* l. 4. c. 9. p. 1044. & *Bellarminus*, quem l. cit. defendere conatur *Gretserus*, negat, *Liberium* & haereticum fuisse, & haeresin docuisse, sed solum peccasse actu externo, & metu coactum, & taedio diuturni exilii impulsium, damnationem *Athanasii* suo suffragio confirmasse. *Hilarius* vero p. 1336. sequentia addit verbis *Liberii*: *Haec est perfidia Ariana; Hoc ego notavi, non Apostata: Anathema tibi, a me dictum, Liberi, & sociis tuis.* Item: *Iterum tibi anathema & tertio, praevaricator Liberi.* Haec verba *Hilarii* esse negavit *Baronius*, cui *Monachi Ordin. Benedicti e Congregat. Mauri* opponunt Codicem veterem; Illi *Monachi ferventissimo Christi confessori in hominem, qui quamvis in summa Ecclesiae dignitate constitutus, Domini tamen sui causam turpiter deseruerit, anathema dicere*

dicere licuisse, Apostolo Autore probari, opinantur. Ab Hilario tamen, dicunt, videtur alienum, ut cum hoc opus suum, Liberio jam correcto, in publicum emisisset, (ea scilicet verba, quae in antiquiore exemplari ad marginem duntaxat adscripta esse, testantur) tum non eraserit prorsus, atque suppresserit. Laude ornandus est Hilarius, qui verbis illis non erasis, nec suppressis probavit satis, se odio habere haeresin pariter atque adulationem. Liberius, ad subscriptionem, teste Athanasio t. 1. oper. in epistola ad solit. vitam agentes p. 837. minis mortis inductus, exul quoque fuit Romanus Episcopus (Nam Felicem, Liberii exulis successorem, vocat Bellarminus l. 4. de Pontif. Rom. c. 9. p. 826. Papam schismaticum,) & literis ad Episcopos orientales datis, docuit omnes, qui legerunt eas, verba Ariana, quae suo, si non interno, externo tamen consensu confirmavit, suoque exemplo probavit, posse Papam in societatem haeticorum se conferre, & multorum hominum animos falsa doctrina imbuere. Honorium t. factum Monotheletam, sextam Synodum universalem Constantinopolitanam haeresicos damnasse statuunt Graeci, Lutherani & Pontificii, a Gerardo in Confessione catholica l. 1. Part. 2. c. 2. Bellarmino l. 1. oper. l. 4. de Pontif. Rom. c. 11. p. 833. Chamiero in Paustratia t. 1. l. 3. c. 12. p. 76. Forbestia in Instruction. Histor. Theol. l. 5. c. 8. sq. & aliis allegati. Honorium defendunt Pighius, Hosius, Bellarminus, Baronius, Gretserus, Petavius & alii Pontificii. Causis speciatim l. 6. Locor. opponit Pighio Honorii epistolas, & Synodi VI. Synodi VII. & VIII. autoritatem, qua condemnatus est Honorius erroris. Autoritatem primae epistolae Pighius & utriusque Bellarminus dicens: Fortassis illae epistolae sunt confictae, vocant in dubium. Hosius, Pighius, Baronius, Gretserus & alii sententias Synodorum negarunt esse legitimas & decreta illorum genuina. Alii verba Honorii, rectius interpretari conati sunt, speciatim Bellarminus, Petavius, rom. 5. Dogmat. de Incarnat. t. 1. c. 21. Labbens & Cossartius t. 6. Concil. Epistolas ab Honorio dictatas ipsius secretarium conscripisse, testis est Maximus Bellarmino, Labbeo & Cossario, qui haec Concilii verba: Epistolas a Sergio scriptas, & epistolam ab Honorio rescriptam ad eundem Sergium invenientes omnino alienas existere ab Apostolicis dogmatibus, & a definitionibus sanctorum Concilio-

Conciliorum, & cunctorum probabiliū Patrum, sequi vero falsas doctrinas haereticorum, eas omnino abjicimus, & tanquam animae noxias execramur, sine omni dubitatione recitant, p. 544. Maximus & ceteri, qui sequuntur Maximum putant, Honorium duas voluntates haur absolute Christo denegasse, sed tantummodo contrarias: cujusmodi in nobis ex corrupto naturae statu reperiuntur. Et hoc videtur probari p. 929. his Honorii verbis: Non est assumpta a Salvatore vitiosa natura, quae repugnat legi mentis ejus. Nam lex alia in membris, aut voluntas diversa non fuit, aut contraria Salvatori, quia super legem natus est humanae conditionis. Monotheletarum vero, teste Petavio, hoc fuit argumentum: In Christo non nisi divina est voluntas: Si enim duae essent voluntates, inter se essent contrariae, & Honorius ait: Unam voluntatem fatemur Domini nostri Jesu Christi, quia profecto a divinitate assumpta est nostra natura. Haec Christi verba: Non veni facere voluntatem meam, sed ejus, qui misit me, Patris, & alia hujusmodi ita interpretatur: Non sunt haec diversae voluntatis, sed dispensationis humanitatis assumptae. Ista enim propter nos dicta sunt, quibus dedit exemplum, ut sequamur vestigia ejus. O infallibilem Scripturae Sacrae interpretem, cujus verba Monotheletis valde fuerunt grata atque accepta! Nazianzenus quidem illam orationem Filii, qui assumpsit, non autem partis assumptae fuisse ratus, ait orat. 36. p. 585. Haec non ita dicuntur, quasi propriam voluntatem Filius habeat, atque a Patris voluntate separatam, sed potius, quod non habeat. Honorius autem Papa Romanus, si fuisset infallibilis, potuisset ex Christi verbis cognoscere, quod iste voluntatem suam divinam ab humana distinxerit, & debuisset sequi Augustinum, qui tom. 2. Oper. epist. 12. p. 628. ait: Mediator, cum dixisset: Pater, si fieri potest, transeat a me Calix iste, humanam in se voluntatem ex hominis susceptione transformans, continuo subjecit. Honorius, si non Sergii opinionem suam fecisset, debuisset esse memor doctrinae Synodi Chalcedonensis & Patrum, qui statuerunt: Jesum Christum esse ejusdem naturae cum Patre secundum divinitatem, ejusdem naturae nobiscum, & similem per omnia nobis, peccato excepto, qui unus & idem, in duabus naturis, citra confusionem, citra mutationem, citra divisionem, citra separationem agnoscat: servatis

vatis utriusque naturae proprietatibus, & in unam personam, & unam hypostasin conspirantibus, vid. Confessum tertium Synod. & non unam Christi voluntatem statuere, sed Sergio, duas in Christo voluntates contrarias, divinam scilicet & humanam neganti, hoc dare responsum: In Christo non sunt duae voluntates contrariae, Synodus autem Chalcedonensis statuit recte, in Christo esse utriusque naturae proprietates, atque ut Christum loquitur, voluntas divina atque humana. Hoc vero responso non fuit opus Honorio, quia eius Secretarius, teste Maximo, ex Persona Papae Joannis, ita exponit: Unam, inquit, voluntatem Domini diximus, non divinitatis ejus & humanitatis, sed solius humanitatis. Cum enim scripsisset Sergio, esse, qui dicerent, in Christo duas voluntates contrarias, rescripsimus, Christum non habuisse duas contrarias voluntates, carnis inquam & spiritus; sed unam tantum, quae naturaliter humanitatis ejus nota essentialis est. Id ita esse demonstratur, quod membrorum & carnis facta est mentio, quae divinitati quoque ejus non possunt attribui. Honorius, non secretarius, qui verba Honorii literis consignavit tantum, verborum suorum est optimus interpres, qui ait: Unam voluntatem facemur, (non humanae Christi naturae,) sed Domini nostri Jesu Christi. Si Honorius negata voluntate contraria, vel lege in membris, aliam humanae Christi naturae tribuit, & a Sergio fuit diversus, cur una, dixit, Domini nostri Jesu Christi, (qui duas habet naturas, duasque voluntates) est voluntas? Cur non duas Christi operationes esse, confessus est? Sergio enim, qui, teste Petavio, duabus in Christo positis operationibus, voluntates quoque poni duas contrarias invicem & repugnantes statuit, seque dixit, concordiae gratia censuisse, nec unam, nec duas actiones nominandas, sed unum duntaxat operantem, respondit Honorius: Utrum propter opera divinitatis & humanitatis una, an geminae operationes debeant derivatae dici vel intelligi, ad nos ista pertinere non debent, relinquentes ea Grammaticis. vid. Labbeus l. cit. p. 932. & a vocibus istis, quas putavit esse novas, existimavit, esse abstinendum, ne parvuli, duabus operationibus concessis, Nestorianismum approbari, vel unius operationis laude Eutychianam haeresin refutui, arbitrentur, atque esse dicendum: Jesum Christum esse unum operantem divinae atque humanae naturae.

Hono-

Honorius vero vehementer erravit, nodum, quem necessebat *Sergius*, non solvit, nec in rectam viam illum reduxit. *Sophronius*, restitit *Cyro* unam in Christo divinitatis & humanitatis deficienti, & deinceps a *Sergio* petiit, ut suam interponeret autoritatem, & *Cyro* errorem eriperet. *Sergius* suavit silentium, *Sophronius* autem literas dedit porro ad *Sergium*, vid. *Act. XI. Synod. Oecum. Sext. Nestorianam* sectionem, & *Eutychnam* mutationem condemnavit, duas, divinae Christi & humanae naturae, operationes defendit. Laudatum *Sophronium* Romam quoque ad *Honorium* misisse literas, eumque de nova *Monothetarum* haeresi certiore fecisse, non potest negare *Petavius l. cit. c. 19.* *Honorius* igitur a *Sergio* non deceptus, sed a *Sophronio* rectius informatus, probe intellexit, inter *Cyrum* & *Sophronium* non de duplici, humanae Christi naturae voluntate, sed de voluntate & operatione divina, a voluntate humana & operatione distincta quidem, unius tamen operantis, Christi Jesu esse controversiam, cognitis *Monothetarum* erroribus unam putavit voluntatem, & sine omni dubio cum *Sergio* statuit, ipsam voluntatem humanam esse voluntati divinae contrariam. De re ardua abjecte loquutus est, & ἐνέργειαν aliam divinam, aliamque humanam, unum autem ἀποτέλεσμα esse, sine quibus redemptionis opus & tertium communicationis genus non possunt cognosci, asseverare noluit, sed potius *Sergium*, *Monothetarum* erroribus captum, & parvulos, quibus noluit errandi dare occasionem, quidem a *Nestorianismo* & opinione *Eutychniana* (de qua bene *Labbeus l. cit. p. 587.* *Eutychetis* impietate *Monothetarum* scelera nascuntur) abducere conatus est, *Monothetarum* vero errores, ex *Sophronii* literis cognitos, quibus multi homines potuerunt capi, non eripuit illis, sed suo consensu confirmavit. Multi quoque alii errarunt valde *Pontifices Romani*, speciatim *Gregorius VII.* qui ex cathedra dixit sententiam, transubstantiationem panis & vini statuit, & Clericis conjugio interdixit. Erravit saepe *Eugenius IV.* cum Concilio *Florentino*, & *Pius IV.* qui concilium *Tridentinum* sua autoritate confirmavit.

§. XV. Romanam Ecclesiam non posse in errorem induci, divina putant *Pontificii* probari autoritate. *Jo. XIV, 16. Matth.*

*Matth. XVI, 16, 18. 1. Tim. III, 15. Si Ecclesia, inquit Hannenberg erraret, eo ipso non haberet assententiam Spiritus S. praevalerent adversus eam Portae Inferi, non esset supra firmam petram, sed arenam aedificata, nec columna & firmamentum veritatis, sed schola falsitatis. Verum 1. Christus acquisivit precibus suis Spiritum S. & divis Apostolis, & toti Ecclesiae. Isti immediate afflatu divino concitati verba fecerunt, & verba divina conscripserunt. Ecclesia vero militans vel est particularis, & constat ex Christianis quibusdam, qui in aliqua terrae parte degunt vitam, vel est universalis, quae complectitur omnes Christianos, qui in mundo reperiuntur, vel est universalior, estque coetus Christianorum, qui fuerunt olim, nunc sunt, & aliquando erunt; vel est universalissima, cujus membra sunt omnes fideles, qui quondam fuerunt tam veteri, quam novo Testamento, nunc sunt, & aliquando erunt. Ecclesiam hodie particularem pariter ac universalem dirigit Spiritus S. affatu mediato, & animos verbi sui lumine collustratos liberat erroribus, *Psal. CXLII, 105. 2. Petr. I, 19.* Ecclesia vero universalior & universalissima utroque gaudebant afflatu, immediato Prophetarum & Apostolorum, qui in errorem deferri non potuerunt, mediato vero fideles & Christiani reliqui, qui a verbo divino, veritatis divinae regula aberrantes, erroribus implicati sunt, *Es. VIII, 20.* Ab hac regula aberrat & aberravit Romana Ecclesia, cujus actio omnis ad verbum quidem divinum, sed a Papa propositum, & Traditiones dirigitur. 2. Petra est Christus, Petrique confessio. Super hanc Petram, ait Christus, aedificabo Ecclesiam meam. Christi Ecclesia fuit olim non tantum Romana, verum etiam omnes Orientales, quae tamen in errores inductae sunt, & a Petra plane defecerunt: *A Clemente Epist. ad Corinth. I. p. 134. Vol. 1. Patr. Apost.* non tantum Romana, verum etiam *Corinthica* Ecclesia vocatur *ἐκκλησία τῆς θεῆς*. Ecclesiam igitur, immixtam Christo, non possunt expugnare Portae Inferorum, quae Ecclesiam a Petra remotam & alienam in suam ditionem redigunt. Ecclesia universalis est inexpugnabilis, & omnia ejus membra non possunt una & simul a Christo deficere; Romana vero Ecclesia est particularis, quam olim accurate fundatam & exstructam laudavit *Paulus*, hodie vero novo fundamento,*

mento, quod Pontifex est Romanus, innitur. Romanae Ecclesiae antiquae & orthodoxae fundamentum fuisse Petrus, si Christus Petrum dixisset Petram, fundamentum, quod posuit Ecclesiae. Sic, ait *Costerus in Enchirid. Controvers. c. 3. p. 139. aedificabo Ecclesiam super hoc Saxum; hoc est super Petrum, omnes veteres interpretati sunt.* Christus autem distinguit Petram a Petro, qui Christum, minime vero se, vocavit Petram *i. Petri II, 5.* Ecclesiae fundamentum, nec aliud, teste *Paulo 1. Cor. III, 11.* potuit poni. *Costerus* refutatur magna testium veritatis multitudine, a *Gerhardo in Confessione Catholica l. 1. Part. 2. c. 2.* a *Reisnero & Lannojo T. V. epist. 7.* *Jo. Forbesio in Instruct. Histor. Theol. l. 15. c. 6. 7. 8.* & multorum Patrum sententias, a *Baronio & Bellarmino* nobis oppositas, rectius explicant *Chamier, Forbesius & alii.* Patres enim, rati, Christum dixisse Petrum Ecclesiae fundamentum, non putarunt, Romanos Episcopos esse Petram & firmum, quod posuit Christus, Ecclesiae fundamentum.

§. XVI. Ecclesia Dei universalis, Petra, quae est Christus, innixa *Matth. XVI,* vocatur Domus Dei. Templo Hierosolymitano quidem similis, multo tamen etiam illo nobilior, Domus teste *Petro 1. Epist. II, 5.* spiritualis, constans ex lapidibus vivis, cuius lapis angularis est Christus, *comm. 6.* Ecclesia Dei domus est *σῦλος καὶ ἐδραῖωμα τῆς ἀληθείας.* Haec equidem verba ab antecedentibus separant, atque cum sequentibus conjungunt *Camero* in operibus p. 283. *L. Capellus, Episcopus Part. alt. oper. in Vedel. Rapsodo p. 348. Erasmus Schmidius &c.* Horum opinio confirmatur auctoritate Codicis Basiliensis anno 1540. edito. Ab istis vero dissentiant reliqui, & nos eos & antiquissimos Codices, quos viderunt *Origenes T. II, Oper. in Joannem p. 345, Chrysostomus & Hieronymus,* merito sequimur. Nonnulli interpretes vocant *σῦλον* sedem & locum, & hunc vocis usum probat *Heinsius* in Exercit. sacris auctoritate LXX. qui hebraica *עמדה* *לך* *2. Paral. XXXIV. 31.* (quod *Pagninus & Arias Montanus* vertunt, stare suo, Lutherus & Latinus, locus) his graecis ἐπὶ τὸν σῦλον, exponunt. Ecclesia enim est veritatis divinae sedes, sive locus veritati destinatus, quoniam illi concredita sunt, *λόγια τῆ θεῆ Rom. III, 2.* Hinc ait *Hieronymus tom. 9. oper. in comment. in h. l.* In illa nunc sola veritas stat firmata. Alii vocant Ecclesiam columnam & firmamentum veritatis passive, speciatim *Sebastianus Schmidius in Colleg. Bibl.* quia fideles, verita-

E

tem

tem profitentes, & in sententiis ejus permanentes, instar columnarum & firmamentorum sunt stabiles, optimeque firmati, atque Ecclesia, ex fidelibus constans, est columna & firmamentum veritatis, quae illam finxit atque formavit. Extructi enim sunt fideles super fundamentum Prophetarum & Apostolorum, lapide angulari summo existente Christo *Ephes. II, 20.* & hanc sententiam amplexus est *Chrysostomus* qui *Tom. IV. Oper. in 1. Epist. Tim III, 15. p. 290.* ἡ ἀλήθεια ἐστὶ τῆς ἐκκλησίας καὶ σῶλος καὶ ἐδραίωμα. Multi Interpretes putant Ecclesiam esse activè veritatis columnam & firmamentum, non quidem architectonice, sed quia instar est columnae, cui leges publicae Principumque edicta affiguntur. Ecclesia debet veritatem divinam amplecti, eam custodire, non ut officina librariorum, vid. *Bellarminum 1. 2. oper. l. 3. de Ecclesia militante cap. 14. p. 149.* sed ut ministra Dei fidissima, quae divina verba rectè interpretatur, omnia sua verba ad normam Scripturae sacrae dirigit, Biblia ab interitu vindicat, laudem illorum ad sempiternam memoriam propagat, atque defendit. Existimo, haec omnia, quae ab Interpretibus dicta sunt, esse veras rationes, quarum causa Ecclesia columna & firmamentum veritatis nominatur. Haec vero omnia vim graecarum vocum exhaurire negant Pontificii. *Apostolus*, ait *Bellarminus*, vocans Ecclesiam columnam veritatis, vult significare veritatem fidei, quo ad nos, niti Ecclesiae auctoritate, & verum esse, quicquid Ecclesia probat, falsum, quicquid illa improbat. Columna verò non semper est id, quod rem fulcit & sustinet. *Salomon* duas e regione posuit columnas *1. Reg. VII, 15.* quas σῶλος vocant LXX Interpretes, sed nulla res fulta est illis. Veritas neque in se, neque qua nos, potest auctoritate Ecclesiae niti, quoniam veritas fundamentum Ecclesiae est. *Matth. XVI, Ephes. II.* Hinc *Irenaeus l. 3. c. 1.* Non per alios dispositionem salutis nostrae cognovimus, quam per eos, per quos Evangelium pervenit ad nos, quod quidem tunc praeconiauerunt, postea vero per Dei voluntatem in Scripturis nobis tradiderunt, fundamentum & columnam fidei nostrae futurum. It. cap. XI. fol. 186. edit. Gallaf. Disseminata est Ecclesia super omnem terram, columna autem & firmamentum Ecclesiae est Evangelium & Spiritus vitae. Hinc nulla Romanae Ecclesiae infallibilitas immediate potest probari *Pauli* verbis. Nam Romana Ecclesia non est universalis, sed particularis, quae tam diu veritatis manet columna, quam diu a veritate, quam *Irenaeus* vocat Evangelium, non

non recedit: *Nos sumus Christi domus, si fiduciam & gloriationem spei usque ad finem firmum retineamus.* Hebr. IX, 6. Columna & firmamentum Ecclesiae Romanae non est Scriptura sacra, sed verbum Pontificis Romani, ergo non potest columna & firmamentum veritatis nominari. Romanam Ecclesiam particularem esse, quam erroribus non immunem esse Pontificii pernegare non audent, *Ignatii* tempore statuerunt Patres. Nam *Ignatius* laudat valde Romanam Ecclesiam, *dilectam & illuminatam, quae praesidet in loco Romanae Regionis* p. 26. Volum. 2. *Parrum Apostol.* & p. 72. *Uti singulis*, ait *Vossius*, *in notis choris suis est magister, cuius ad modum & mensuram omnes attendunt: ita quoque singulis chori Romani membris praesidem ponit Ecclesiam, cui concorditer omnes parere debent.* Planum est, ait *Usserius*, p. 72. edit. Cleric. *Ignatium de Romana Ecclesia ut Topica hic loqui non ut Oecumenica.* Oecumenica nunquam fuit, nec illam vocavit unquam *Ignatius* Oecumenicam.

§. XVII. Romanum Pontificem ex cathedra sententiam dicentem in errore non posse rari *Lucius I. Felix, Marcus, Leo I. Leo IX. Agatho, Paschalis II. Bernhardus & Innocentius III.* ut *Bellarminus* T. 1. oper. l. 3. de Verbo Dei c. 5. opinatur, verbis Christi Luc. XXII, 32. demonstrarunt. Interpretum sententiae discrepant. Nam teste *Launojo* Tom. 5. epist. 6. statuerunt Patres orasse Christum, 1.) ut *Petrus* nunquam fidem amitteret, speciatim, *Tertullianus, Cyprianus &c.* quos *Reiserus* quoque allegat p. 186. vide *Launoj. testem veritatis Evangelic. Cathol.* 2.) ut Ecclesia Romana per *Petrum* fundata, a fide nusquam deficeret. Haec sententia placuit *Agathoni Damiano &c.* 3.) ut sedes *Petri* vel fides Apostolica nunquam de fide deficeret, hanc opinionem amplexi sunt *Bernhardus, Leo IX. Gregorius VII. &c.* 4.) ut Ecclesia universalis, vel concilium universale nunquam deficeret a fide. *Bellarminus* autem l. 4. de Romano Pontifice c. III. p. 805. 1.) ait, *quidam Parisenses (Parisensibus multos consentire probavit Launojus) dixerunt: Dominus oravit pro Ecclesia universali, sive pro Petro, ut totius Ecclesiae figuram gerebat.* 2.) *Alia docent, Dominum orasse pro perseverantia solius Petri in Gratia Dei usque ad finem.* Ab autoribus istarum sententiarum, ideo dissentit *Bellarminus*, quia Christus orationem speciatim ad *Petrum*, qui, aliquando conversus, confirmare debuit fratres, quos Ecclesia non habet universalis, direxit, & quia Christus paulo post Deum petiit *Jo. XVII.* ut fidem omnium Apostolorum contineret, & sequentia

fecit verba: *Confirma fratres tuos*, haec tertia illi perplacuit sententia: *Dominus*, duo inquit privilegia Petro impetravit. Unum, ut ipse non possit unquam veram fidem amittere, quantumvis tentaretur a Diabolo, hoc est, non posset unquam cadere, quod ad fidem attinet; alterum est, ut ipse, tanquam Pontifex, non posset unquam docere aliquid contra fidem, sive, ut in sede ejus nunquam inveniretur, qui doceret contra veram fidem. Christus verba sua direxit ad Apostolum, qui dicebatur *Simon*, peccatum delictis reliquorum Apostolorum gravius commissurus, sed divina gratia convertendus, & non tantum pro salute *Petri*, verum etiam reliquorum Apostolorum oravit. *Jo. XVII.* quod ex hoc Christi quoque sermone: Oravi pro te, constare putarunt quidam Patres. Dominus *Jesus* oravit, ait *Ignatius ad Smyrnaeos p. 90.* μη ἐκλείπειν τὴν πίστιν τῶν ἀποστόλων. Hoc confirmat *Salmero t. 9. p. 376.* autoritate *Augustini* Id, quod petiit Christus, fuit fides justificans, qua deinceps se privavit *Petrus*, qui peccatum mortale commisit, & fidem dogmaticam ejuravit. Hinc petiit Christus, ut poenitentiam ageret *Petrus*, in gratiam cum Deo rediret, & fides ejus usque ad mortem integra & incorrupta conservaretur. Haec verborum interpretatio non displicet *Dionysio Carthusiano* & *Jacobo Fabro Stapulensi*. Unam rem, repetitis precibus a Deo petere & pro salute omnium, atque unius speciatim, orare non est indignum Christo, Sacerdoti summo. Haec felicitas Electorum communis nullam probat infallibilitatem immediatam, neque ista demonstratur reliquis Christi verbis: *Convertus confirmes fratres tuos.* *Bellarminus*, quidem verba Christi ita interpretatur: Tu, cujus fides non potest deficere, quando videris aliquos nigrantes & vacillantes, ad eos convertus illos confirma, & *Conzeu*, in comment. ait: Graece dicitur ἐπιστρέψας se convertens ad alios. *Maldonatus* in commentario verba Christi ita exposuit: Sicut ego te confirmavi, in iterum fratres tuos confirmes. *Bellarminum* refutavit *Gerhardus* in *Harmonia p. 1215. 1.*) consensu veterum Doctorum, qui, Christum *Petri* conversionem mutationemque animi ejus voluisse, recte statuunt. Cum illis faciunt, Pontificii: *Jac. Faber Stapulens.* in h. l. p. 260. *Salmero* l. cit. *Didacus Stella* in *Enarrat. Luc. Evangel. p. 280.* & haec Patrum explicatio non disciplet *Maldonato.* 2.) verbis καὶ σὺ ποτε ἐπιστρέψας, quibus per oppositionem lapsus *Petri* a conversione futura separatur. 3.) Circumstantiis & verborum connexionione. A fide enim, per insidias *Satanae* destruenda, divina

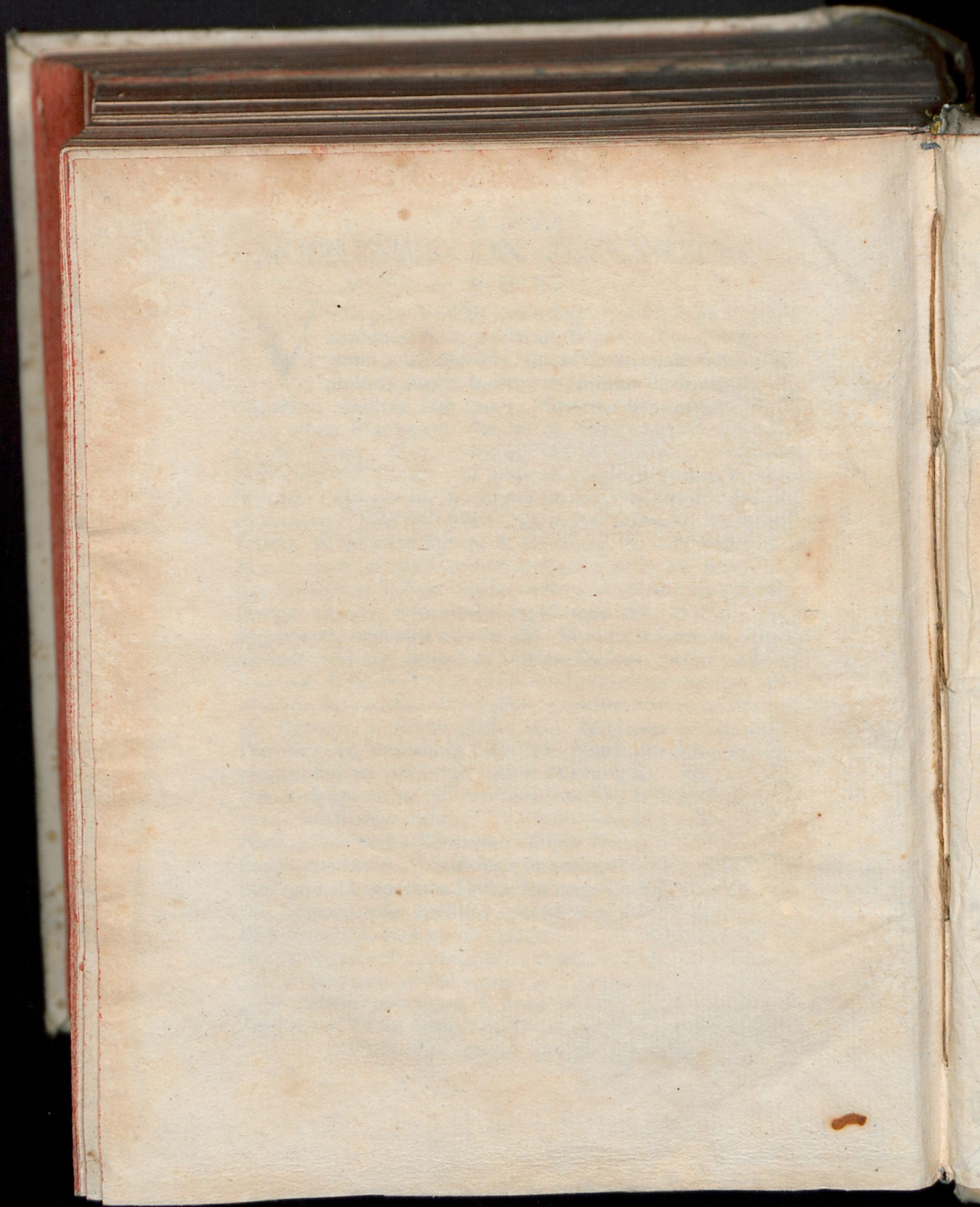
divina vero Gratia Petro testituenda, separari non potuit Petri conversio. Hinc Graecum *ἐπισήπας* non est, convertens se ad alios, verum te convertens, vel quum te converteris. Bene *Piscator: Salvo illo Jeremiae c. XXXI, 18. Convertite me Domine & convertar. Mandata enim divina, imperativa, sunt simul operativa.* Hinc Graecum, quod praeteriit *Maldonatus*, explicant *Latinus, Patres, Stephanus & alii latino: Conversus*, qui sola conversione non est factus immunis erroribus, sed speciali Spiritus S. effusione. *Christus*, interprete *Dionysio Carthusiano* dixit ad *Petrum perfecte conversum, quod maxime fuit, accepto in die Pentecostes Spiritu S. confirma fratres tuos*, & haec sententia confirmatur conditione *Petri*, qui ante solemnem effusionem Spiritus S. crassis erroribus fuit implicatus. Hinc *Petrus, Paulus*, utriusque Apostoli, *Act. XIV, 22.* fuerunt infallibiles, & confirmarunt fratrum animos, non vero omnes, qui confirmant fratres, quod non ultima boni Doctoris pars est, nati sunt infallibilitatem, & eam *Christus* neque suis precibus impetravit, qui pro salute omnium Apostolorum, & successorum *Petri*, pariter atque ceterorumque Apostolorum oravit, Pontifici Romano, neque affatu speciali errandi potentiam illi ademitt. Literae *Lucii, Felicis & Marci*, quibus *Bellarminus*, iniquus verborum *Christi* interpret, innititur, sunt suppositae, & apud nos parum potest autoritas *Agathonis & reliquorum Episcoporum Romanorum*, qui omnem dederunt operam, ut semper admirabilem dignitatem haberent. *Leonis tamen, Agathonis, Nicolai & Innocentii* verba explicat *Launojus* rectius, atque probat autoritatem horum virorum non facere pro Papae, sed pro Ecclesiae infallibilitate, quam sententiam approbant *Tostatus, Dion. Carthus.* & alii, sedemque Romanam distinguunt a Pontifice Romano. Papae infallibilitatem *Christi* verbis probari, negant & pernegant Pontificii *Tostatus, Alphonsus tom. 4. in Matth. p. 192. Faber Stapul. Didacus Stella*, qui, crassis erroribus capti, a fide defecerunt.

§. XVI. *Christum* speciatim curae *Petri* demandasse omnes homines, Apostolos pariter ac ceteros Christianos, & confirmationem, de qua loquutus est *Christus Luc. XXI.* plane singularem fuisse, hoc *Christi Jo. XXI, 16.* sermone, ad *Petrum* directo probari putant Pontificii. Ille enim, ut opinantur *Bellarminus, Gretserus & alii, institutus est Pastor & Doctor totius Ecclesiae, quem tota Ecclesia audire & sequi tenetur. Autoritas autem pascendi singularis*

non

non tantum est potestas docendi, quam omnibus Apofolis indifferenter Christus tribuit, sed potestas quoque jurisdictionis, interpretandi seu proponendi veritates sub obligatione illas credendi. Ergo haec potestas habet necessario adjunctam infallibilitatem & assistentiam Spiritus S. ut minime erret. Nam mens nostra saepe aberrat a doctrina divinitus revelata, & fides quae infallibili nititur testimonio nostris viribus non potest assequi, nec Deus docet singulos immediate, sed per os sanctorum virorum & per os Ecclesiae, Malach. II. & si Papa erraret, tota erraret Ecclesia, & nemo posset condemnare haereses. Vid. Gregor. de Valentia tom. 3. Comment. Theol. disp. 1. q. 1. punct. 7. p. 137. 139. Suarez. in opere de triplici virtute theolog. disp. 5. sect. 8. p. 94. & alii. Verum Christus eandem potestatem concessit omnibus Apofolis. Jo. XX. 27. Matth. XXVIII. 19. & nunquam Petro, nec hic sibi ipsi Jurisdictionem & dominium tribuit. Verbis & sententiis consentiunt nobis Patres a Forbesio in Instruct. Historico Theol. l. 15. c. XV. laudati. Petrus fuit infallibilis, & Doctor hominum catholicus, Papa vero potestatem illam, Apofolis divinitus concessam, consequutus est nunquam. Quilibet Ecclesiae Doctor potest absque opinione infallibilis Papae mentes hominum luce verbi divini collustrare, & errantem in rectam viam reducere. Si fides est ex auditu, non humana Papae, sed divina Scripturae sacrae autoritate innititur. Rom. X. Illud quoque doctrinae genus, quod aflatu sit divino, & mediato, est infallibile, & sanctorum virorum successores debent verba divina, quae facies literis consignata sunt, alios docere. Si errat Papa, unus errat episcopus, qui non est tota Ecclesia. Hinc non pauci dicunt Pontificii: Papa erravit olim, Ecclesia vero non erravit: Errores Semi Arianorum approbavit Liberius, Romana vero Ecclesia & a Liberio & a Semi Arianis fuit aliena. Judex principalis, qui haereticum erroribus condemnat, & vox ejus, quae scriptura sacra, & judex ministerialis, qui suum sermonem ad normam illam dirigit, nec errant, nec alios in errores inducunt, ut vero iusta & aequa dicatur sententia, iudicis inferioris infallibilitas non requiritur.

§. XVIII. Papam & Concilium generale non posse errare, autoritate Patrum demonstrare adnuitur Hannebergius. Augustinus vocat illud ultimum Ecclesiae iudicium, cui, qui non assentitur; errat in fide. Cyrillus de Trinitate divinum & sanctissimum oraculum appellat. Ambrosius Epist. 32. inquit: sequor tractatum Nicaeni Concilii, a quo me nec mors, nec gladius poterit separare. Porro Concilium hoc canone 7. docet; Nihil definiti in consulto Romano Pontifici permittum est. Augustinus non conciliis sed Scripturae sacrae tribuit infallibilitatem. Nec ego, ait ad Maximum Arian. Episcopum Lib. 3. p. 733. Tom. 6. Nicenum, nec tu debes Ariminense, tanquam praecedaturus, proferre Concilium: nec ego hujus autoritate, nec tu illius detineris. Scripturarum autoritatibus res cum re, causa cum causa, ratio cum ratione concertet. Cyrillus nunquam dixit ideo concilium sanctissimum oraculum, quia infallibilitatem ei tribuit. Ambrosius Epist. 21. edit. Monach. Ord. Benedict. p. 862. & 2. approbavit quidem Concil Nicaenum, immediatam vero ejus infallibilitatem illi non tribuit. Canone, quem Bellarminus vocat antiquissimum, l. I. de Concil. & Ecclesia c. 12. p. 29. nulla concilii probatur infallibilitas, nec eo Bellarmini opinionem defendi, Launojus tom. 6. Epist. 11. demonstravit.



94 A 7376

ULB Halle 3
003 263 55X

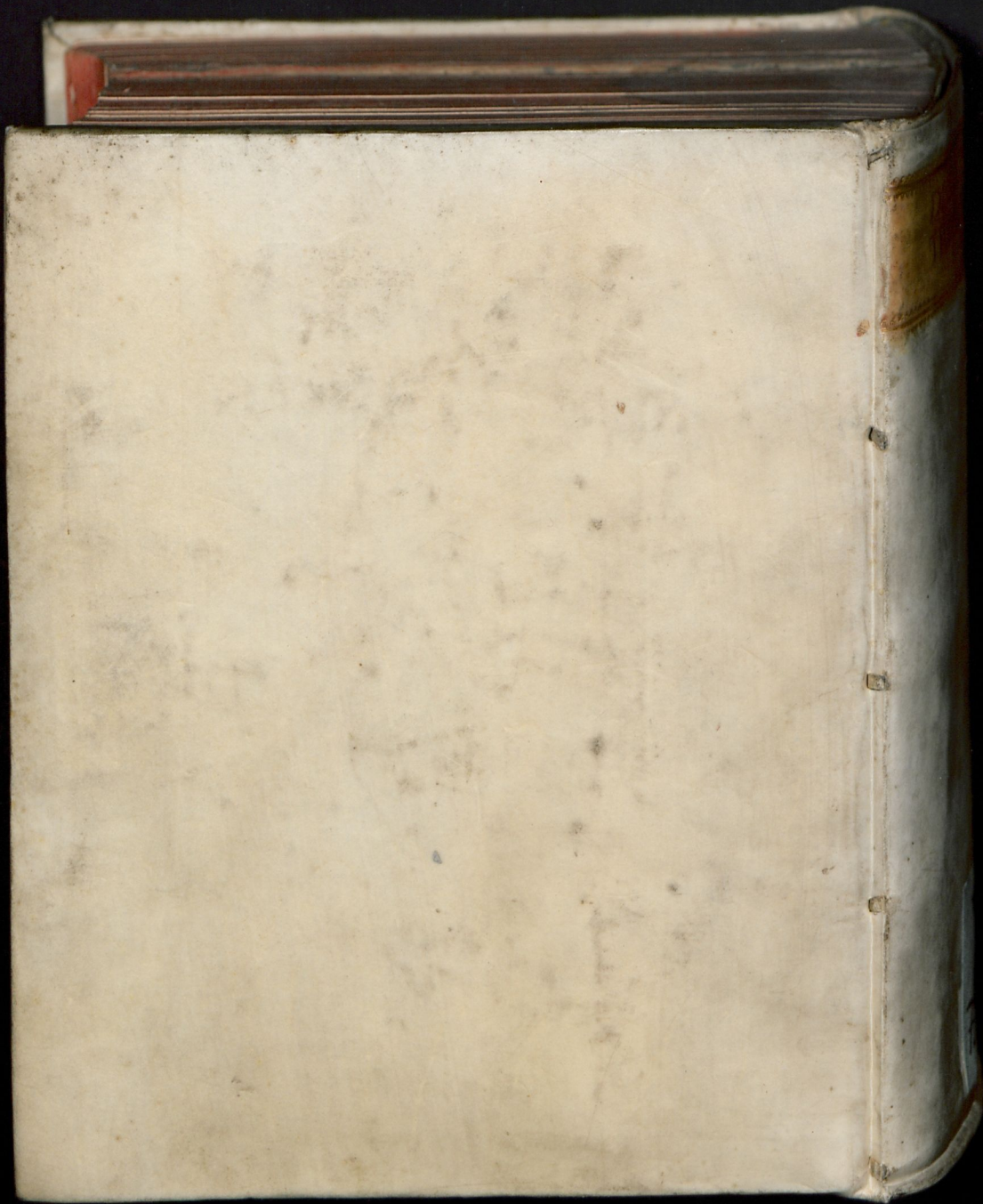


Reho

VO 17

Mi. 50.







29
I. N. I.
DISPUTATIO INAUGVRALIS THEOLOGICA
DE

ECCLLESIA ERRORE IMMUNI

QVAM
PRAESIDE

GEORGIO FRIDERICO SCHROEERO

SS. THEOL. DOCTORE PROF. PVBL.
H. T. ORDINIS SVI DECANO ET ALVMN. REG.
ELECTOR. EPHORO

PRO LICENTIA SVMMOS IN THEOLOGIA HONORES CONSEQVENDI

HORIS ANTE ET POST MERIDIEM STATIS

AD D. I. IVL. c12 12 cc XXVI.

IN AVDITORIO MAIORI

PVBLICE DEFENDET

M. CHRISTOPH. LVDOV. *Stieglitz*

LIPSIENSIS

S.S. THEOL. CANDIDAT. ET AD DIV. VENCESLAI
APVD NVMBVRGENSES ARCHI-DIACONVS.

WITTENBERGAE, LITERIS VIDVAE GERDESTAE.